

Et kunnskapens hus

Jo Høyer

Vandringen på Bergen Museum gjennom De naturhistoriske samlinger gir spesielle opplevelser. Inn i den gamle vestibylen, opp hovedtrappen med dyrekranier på veggene, forbi glassmontrene med verdens underlige dyr, store buer, søyler og luftige rom, og så inn til Hvalsalen med de enorme skjelettene hengende i taket. Den intakte museumsbygningen og de opprinnelige utstillingene hensetter oss til de store naturhistoriske museene ute i Europa, til London, Dublin og Paris.

■ Påbygging av fløyer på Bergens Museum 1896-98. Foto: Bergen Museum

Christiesgate leder besøkende fra bykjernen opp til universitetet og Bergen Museum. Her på toppen ligger det monumentale museumsbygget fra 1865, det første i sitt slag her i landet, tegnet av arkitekt Johan Nebelong. Nå skal bygg og museum renoveres, pietetsfullt. Det skal både rustes opp til å bli en moderne formidlingsarena, og samtidig skal byggets unike kulturhistoriske karakter foredles, den som gjenspeiler Bergens akademiske historie gjennom 150 år.

Målet er å gjøre bygningen på Muséplass til et Kunnskapens hus for hele Universitetet i Bergen. Bergen Museum skal ikke bare bli universitetets viktigste utstillingsrom og formidlingsarena, det skal også være en sentral møteplass for egne miljøer og for kontakten med byen og omverdenen. Museets samlinger og kompetanse er utgangspunktet for formidlingen, men også resten av universitetet inviteres til å ta den nye arenaen i bruk. Her vil universitetets øvrige fagmiljø få mulighet til å formidle sin kunnskap og sine prosjekter, være med å etablere debatter og styrke kontakter.

I 2009 ble ytre restaureringsarbeider satt i gang som skal pusse opp fasade og sikre vinduer og tak. I november ble de første arkitektskissene og funksjonsplaner lagt fram for den større ombyggingen innendørs. Utfordringene er store der bygningen og deler av utstillingene er fredet av Riksantikvaren. De historiske kvalitetene skal tas vare på, samtidig som det skal bygges om for å gi plass for moderne utstillinger og formidlingsformer, foredragsvirksomhet, arrangement og servicefunksjoner.

Samlinger-forskning- formidling

Museumsprosjektet 2014 har som mål å utvikle Bergen Museum som universitetsmuseum. Det skal styrke sammenhengen mellom vitenskap, samlinger og formidling. Utenfor museet troner museets grunnlegger Wilhelm Friman Koren Christie. Hans mål var ikke bare å etablere samlinger av natur- og kulturhistoriske gjenstander og materiale. Christies ambisjon var også å legge til rette for vitenskapelig bearbeiding av samlingene. Dette dannet grunnlaget for etableringen av Universitetet i Bergen, Norges andre universi-

■ *Middelalderssamlingen 1898.*
Foto: Bergen Museum

tet. Christie var stortingspresident og en ledende politisk skikkelse i den nasjonale identitetsbyggingen etter 1814. Ingen ting er vel da mer naturlig enn at Museumsprosjektet skal stå ferdig nettopp til grunnlovsjubileet i 2014.

For å få dette til, må noe av dagens virksomhet i bygget flytte ut. Areal som fram til nå har inneholdt vitenskapelige samlinger, forskningsvirksomhet samt kontorer, blir nå flyttet til andre steder på universitetet. I Realfagbygget er ombyggingen i full gang, og dette vil gi de vitenskapelige ansatte bedre forhold enn før både til forskning og forvaltning av samlinger. Overflyttingen av både ansatte og funksjoner vil foregå

■ *En spissval fra ytre Nordfjord ankommer Bergens Museum i 1901. Foto: Billedsamlingen, UiB*

■ *Ansatte i arbeid ved Bergens Museum. Fra boken Bergens Museums Bibliotek, Universitetsbiblioteket i Bergen, 1984.*

■ Foredrag for "hvermand" i Bergens Museums store sal. Fra boken *Bergens Museums Bibliotek, Universitetsbiblioteket i Bergen, 1984.*

■ Den store foredragsalen pyntet til fest, 1921. Fra boken *Bergens Museums Bibliotek, Universitetsbiblioteket i Bergen, 1984.*

i begynnelsen av 2010.

Om alt går etter planen, vil det "nye" Bergen Museum framstå i 2014 som et moderne visningscenter med både faste og midlertidige utstillinger i flere etasjer. Det skal også ha lokaler og muligheter for moderne visningsformer i nye undervisningsrom, opplevelsesrom og gjennom interaktive utstillinger. Det vil romme en større aula som kan benyttes til disputaser, konferanser, undervisning med mer. I planene inngår også kafédriфт, lunsjrom for elever og museumsbutikk.

Museumsprosjektet vil likevel ikke kunne løse alle behovene museet har, ikke minst i forbindelse med dokumentasjon, registrering og samlinger. Det er spesielt store utfordringer knyttet til forvaltning av de vitenskapelige samlingene, både når det gjelder lokalisering, tekniske forhold, og ressurser og personell knyttet til samlingsforvaltning. Tilfredsstillende forhold for de vitenskapelige samlingene er grunnleggende for forskningsarbeidet ved et universitetsmuseum.

Å renovere en nasjonalskatt

Bygget på Muséplass er et unikt vitnesbyrd om Bergens museums- og vitenskapshistorie, og opprustingen foregår i nært samarbeid med Riksantikvaren. Å få fram et funksjonelt visningsbygg er en stor oppgave for både arkitekter, entreprenører, byggherre og ansatte. Utfordringen blir både å legge til rette for moderne visningsformer, og samtidig ta vare på museets historiske verdi og sjel.

Det avgjørende å kunne kontrollere bedre lys, fuktighet og temperatur i utstillingene. I tillegg må

■ Universitetsbiblioteket holdt til på Bergen Museum til 1961. Offisielt opprettet i 1948 og var en videreføring av Bergens Museums bibliotek foto: *Billedsamlingen, UiB*

■ Publikum og personale i Utlånsekspedisjonen, 1956 Fra boken: *Bergens Museums Bibliotek, Universitetsbiblioteket i Bergen, 1984.*

bygningen bli mer funksjonell og tilgjengelig for ulike besøkende, i tråd med dagens krav.

De foreløpige planene er å dele bygget inn i tre soner. Den midtre, opprinnelige delen er forbeholdt fredete utstillinger og blir renoverert i forhold til dette. Nordre fløy har ingen fredningskrav og vil bli bygget om til moderne og funksjonelle utstillingsfasiliteter. Begge disse sonene sikres spesielt og kan avstenges fra søndre fløy som skal inneholde møte- og konferanselokaler, kafé og museumsbutikk. Dette gjør det mulig å ha tilstelninger og arrangement også når resten av museet er stengt.

Hvem er brukerne?

Museumsprosjektet 2014 gir enestående muligheter til å etablere kontakter ikke minst mot grupper utenfor academia. Gjennom generasjoner har mange bergensere hatt et forhold til "dyremuseet" på Nygårdshøyden. Eldre kommer ofte til museet med barnebarn og formidler egne opplevelser, og slik fører de unge inn i en spennende museumsverden.

Barn og unge og det allmenne publikum, både fra inn- og utland, er viktige målgrupper. Det gjelder også universitetets egne studenter. Museets innholdsrike samlinger er et delvis uutnyttet potensial når det gjelder både studie- og forskningsprosjekter. Slik vil Bergen Museum i ny drakt gi ansatte en enestående mulighet til å formidle og til å få kjennskap til forskning ved eget universitet.

Det var byens borgere som i sin tid reiste midlene til sitt eget museum. Et renoverert bergensk universitetsmuseum kan gi ny næring til denne kontakten mellom universitetet og omverden.

■ Slik kan aulaen i sydfløyen av museet kan bli. Illustrasjon: Arkitektkap AS og Erik Møller Arkitekter

■ Nye utstillinger kan også få plass i sydfløyen. Illustrasjon: Arkitektkap AS og Erik Møller Arkitekter